

Afgørelser – Reg. nr.: 00204.00

Fredningen vedrører: Asen

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

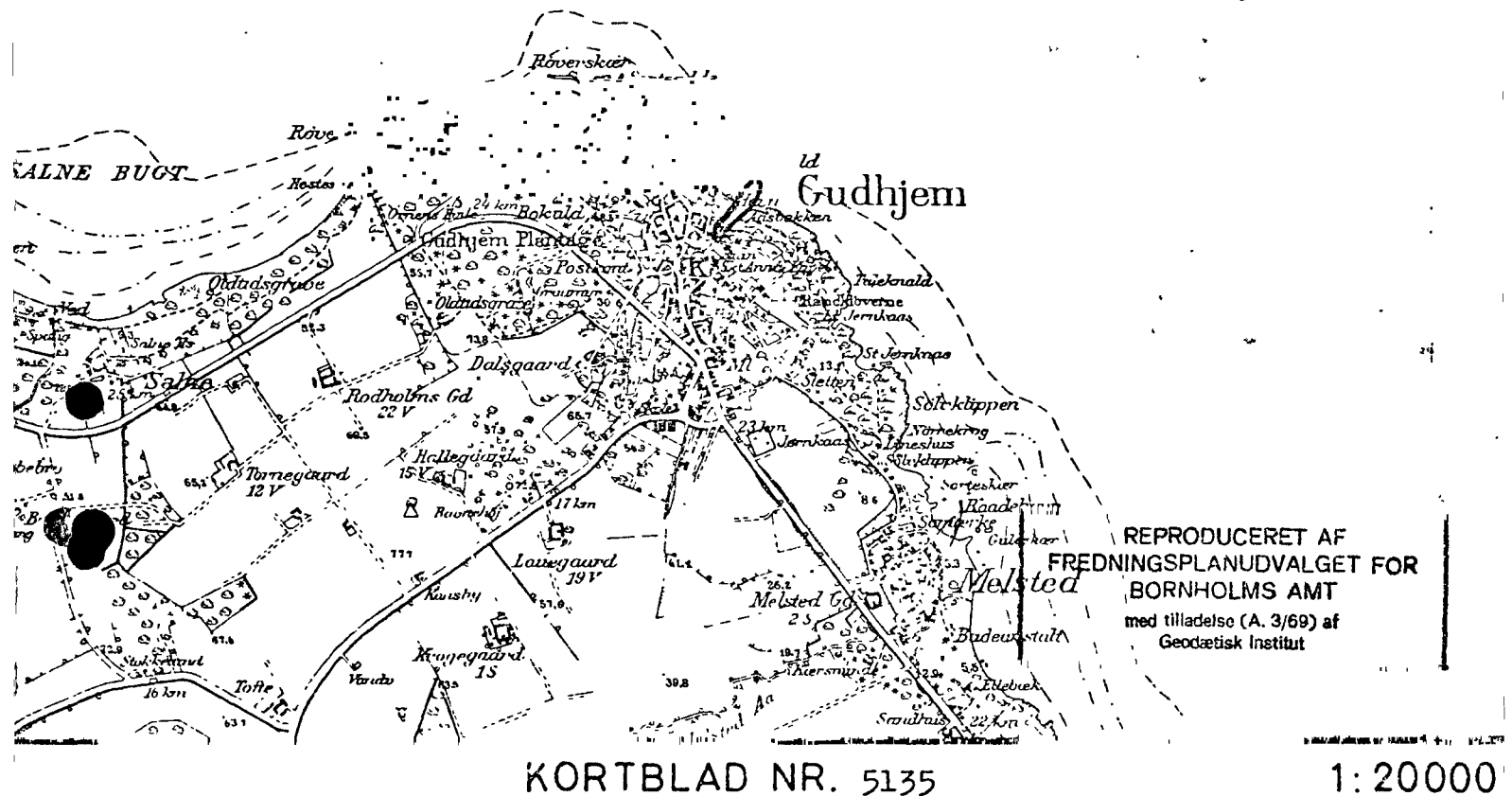
Overfredningsnævnet 03-02-1928

Fredningsnævnet 28-06-1927

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET>

KORTBLAD NR. 5135

1:20000

- MATR. NR.: 136^k SOGN: Gudhjem og Melsted fiskerlejer, Gudhjem sogn
- AREAL: 0,5 ha.
- EJER: Privat.
- FREDET: Fredningsnævnets kendelse af 28.6.1927.
Overfredningsnævnets kendelse af 3.2.1928.
- FORMÅL: Fredning af klippepartiet "Aasen" for at bevare dets ejendommelighed og naturskønhed.
- INDHOLD: Fri adgang for offentligheden til færdsel til fods og ophold.
Forbud mod bebyggelse.
- PÅTALERET: Fredningsnævnet for Bornholms amtsrådsreds.

REG. NR.: 139 - 03 - 3

3/2 1928

U D S K R I F T

af

Overfredningsnævnets Forhandlings- og Kendelsesprotokol.

---000---

Aar 1928 den 3. Februar afsagde Overfredningsnævnet følgende
Kendelse i Sagen angaaende Fredning af det ved Gudhjem Havn beliggen-
de Klippeparti, kaldet "Aasen".

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsraadsreds den 28.
Juni 1927 i denne Sag afsagte Kendelse er indanket for Overfrednings-
nævnet af Entreprenør M. Bjerre og Stenhugger K. J. Sellberg, der som
i Kendelsen nævnt ved utinglæst Købekontrakt af 16. Januar 1927 har
erhvervet det i Kendelsen omhandlede Klippeparti, kaldet "Aasen".

Under Sagens Behandling for Overfredningsnævnet har Entreprenør
Bjerre og Stenhugger Sellberg fastholdt de af dem for Frednings-
nævnet nedlagte Paastande, hvorefter de har paastaaet sig tilkendt
4000 Kr. for Tab og ialt 17.000 Kr. for mistet Fortjeneste.

Overfredningsnævnet maa i Henhold til de i Fredningsnævnets
Kendelse anførte Grunde anse det for paakrævet, at Fredningen af det
omhandlede Klippeparti gennemføres i det i Fredningsnævnets Kendelse
anførte Omfang. Da Overfredningsnævnet imidlertid mener, at der bør
ydtes Erstatning i Anledning af Fredningen, har man forsøgt at opnaa
en mindelig Overenskomst med de paagældende Erhververe af Klippepar-
tiet om Erstatningens Størrelse; men dette er ikke lykkedes, og dette
Spørgsmaal har derefter i Henhold til Lov Nr. 523 af 15. December 1922
været forelagt den i Henhold til Loven nedsatte Taksationskommission,
der har fastsat Erstatningen under eet til 1500 Kr. tilligemed Renter
5% p.a. fra den 17. Januar 1927 til Betaling sker. Kommissionen har
derhos henstillet, at det fredede Areal ved Overfredningsnævnets For-
anstaltning bliver særskilt matrikuleret.

Efter at Fastsættelse af Erstatningen har fundet Sted, har
Sælgeren af Klippepartiet Vognmand P. Møller af Gudhjem fremsat Indsi-
gelse imod, at nogen Del af Erstatningssummen udbetales Entreprenør
Bjerre og Stenhugger Sellberg, idet han formener at have Krav paa, at

denne afskrives paa Købesummen, af hvilken 1000 Kr. alt er forfalden til Betaling, medens Resten 3000 Kr. forfalder til Betaling med 1000 Kr. aarlig i de førstkommande 3 Aar.

I Henhold til det saaledes anførte vil Fredningsnævnets Kendelse være at stadfæste, dog at der i Erstatning tillægges Entreprenør M. Bjerre og Stenhugger Sellberg 1500 Kr. tilligemed Renter 5% p.a. fra den 17. Januar 1927. Efter Omstændighedernes bestemmes det derhos, at Erstatningssummen med Renter vil være deponere i Nationalbanken, indtil det ved Overenskomst mellem interesserede Parter eller ved Dom er fastslaaet, hvem der er rettiget til at modtage Erstatningssummen, og at det fredede al uden Udgift for de paagældende vil være særskilt at matrikulere.

T h i b e s t e m m e s :

Den af Fredningsnævnet for Bornholms Amtsrads kredt den 28. Juni 1927 afsagte Kendelse angaaende Fredning af det ved hjem Havn beliggende Klippeparti, kaldet "Aasen", stadfæstes saaledes at der i Erstatning tillægges Entreprenør M. Bjerre og Stenhugger K. J. Sellberg Kr. 1500.- tilligemed Renter 5% p.a. fra den 17. Januar 1927 til Betaling sker, og at det fredede al særskilt matrikuleres uden Udgift for de paagældende.

Udskriftens Rigtighed bekræftes.

Overfredningsnævnet, den 3¹ Februar 1928.

Alf Schlegel
Schlegel

U D S K R I F T

af

2/6 1124

Forhandlingsprotokollen for Fredningsnævnet for Bornholms Amtsraadsreds

Aar 1927 den 28. Juni afsagdes i Sagen angaaende Klippepartiet "Aasen" ved Gudhjem paa Grundlag af den skriftlige Votering af Nævnets Medlemmer saalydende

K e n d e l s e :

Efterat Fredningsnævnet for Bornholms Amtsraadsreds havde bragt i Erfaring, at det i Landskabet særdeles smukt virkende Klippeparti "Aasen" kaldet, der fra Gudhjem Kirke og Kirkegaard strækker sig ud til Havet og er begrænset mod Nord af Gudhjem Havn og mod Syd af den saakaldte "Grevens Dal", af Ejeren Vognmand P. Møller i Gudhjem agtedes solgt til Entreprenør M. Bjerre i Nyborg, hvis Hensigt det var at sprænge Klippen ud og knuse Stenene til Skærver, blev der af Nævnet den 14. Januar d.A. i Gudhjem afholdt et Møde, hvori Vognmand P. Møller deltog. Møller oplyste i Mødet, at han havde forhandlet mundtlig med Entreprenør Bjerre kort før sidstafvigte Jul, og at han da havde tilbudt Bjerre at sælge ham det ovennævnte Klippeparti, der er en Del af den Møller tilhørende Ejendom Matr. Nr. 136a af Gudhjem Sogn, for 4000 Kr., at betale indenfor højst 4 Aar. Bjerre havde efter Møllers Udsagn erklæret sig villig til at købe Klippepartiet, som han ønskede at erhverve til Udsprængning af Klippen og Knusning af Stenene til Skærver, for den nævnte Sum, dog kun paa Betingelse af, at Fragttilskudet til Stenindustrien blev opretholdt, i hvilken Henseende Bjerre havde bemærket, at han derom nærmere vilde forhøre sig paa kompetent Sted; ved samme Lejlighed havde Bjerre, efter hvad Møller oplyste, overfor ham erklæret, at det var hans Hensigt straks ved Begyndelsen af indeværende Aar at træffe Foranstaltninger til Klippens Sprængning. Møller oplyste videre i Nævnets Møde, at han, der ikke havde krævet endeligt Svar fra Bjerre paa Salgstilbudet inden nogen bestemt Frist, ikke havde hørt fra ham efter den omtalte mundtlige Forhandling, men at han var villig til at forlange Svar fra Bjerre inden Udgangen af Januar Maaned d.A. Paa Nævnets Forespørgsel i Mødet til Møller erklærede han, at han for det Tilfælde, at Bjerre ikke akcepterede det ham gjorte Tilbud, var villig til at ud-

stede en Deklaration, der kunde tinglæses som Hæftelse paa hans Ejendom, om at det omspurgte Areal blev fredet og skulde bevares i sin naturlige Tilstand, mod at der herfor betaltes ham 4000 Kr. og mod at der blev givet ham Adgang til at anlægge en for Offentligheden tilgængelig Vej tværs over den øverste Del af Klippepartiet lige nedenfor Gudhjem gamle Kirkegaard.

Nævnet vedtog nu at udsætte Sagens videre Behandling for at afvente en Meddelelse fra Møller om, hvad Bjerre maatte svare paa hans Forespørgsel om Handelen, hvilken Meddelelse Møller lovede at indsende til Nævnets Formand senest i Begyndelsen af Februar d.

Da Nævnets Formand derefter den 17. Januar fra Vognmand P. Møller modtog en Skrivelse af 15. s.M. saalydende:

"I Henhold til derom givet Løfte skal jeg herved høfligt meddele det ærede Naturfredningsnævnet, at Hr. Stenhugger Karl Sellberg samme Dags Aften, Nævnet var her i Byen, præsenterede mig en fra Hr. M. Bjerre, Nyborg, tilsendt Købekontrakt til Underskrift.

Denne Købekontrakt, der forøvrigt viste, at Hr. Sellberg skal være Medejer af det omhandlede Klippeparti "Aasen", var saaledes affattet, at jeg, naar nogle Andringer tilføjedes, i Henhold til tidligere truffet Aftale var forpligtet til at underskrive den.

Jeg har derfor nu underskrevet Købekontrakten, og Handelen er dermed afsluttet.",

og da Nævnet ikke straks kunde samles, afsagde Formanden den 17. Januar i Henhold til § 6, 2. Stk. i.f., i Lov 8. Maj 1917 en foreløbig Kendelse, ved hvis Konklusion bestemtes:

"Enhver Foranstaltning, der griber forstyrrende ind i den bestaaende Tilstand paa det mellem Gudhjem Inderhavn og den saakaldte "Grevens Dal" ved Gudhjem beliggende Klippeparti, "Aasen" kaldet, skal indtil videre stilles i Bero."

Denne Kendelse, der ved Stævningsmand forkyndtes for Møller og Sellberg den 18. Januar og for Bjerre den 19. Januar, stadfæstedes efter Tiltrædelse af Nævnets øvrige Medlemmer den 19. Januar som foreløbig Kendelse, hvorom Parterne underrettedes.

Da Nævnet under sit Ophold i Gudhjem den 14. Januar af forskellige Beboere dersteds havde faaet Oplysninger, hvorefter det mulig kunde være tvivlsomt, om Vognmand Møller havde behørig Adkomst

paa "Aasen", foretoges nu Undersøgelse i saa Henseende dels ved Bornholms Amtstue, dels ved Henvendelse til Landbrugsministeriet, og efter Modtagelsen af Ministeriets Svar af 15. Marts holdt Nævnet den 4. April d.A. paany Møde i Gudhjem, hvor det til sin Forhandlingsprotokol udtalte, at samme efter det fremkomne ikke ansaa det for tvivlsomt, at Møllers Adkomst til "Aasen" var baade i formel og reel Orden.

I det nævnte Møde, i hvilket Møller, Bjerre og Sellberg var tilstede efter Indvarsling, fremlagdes en fra Bjerre modtagen Afskrift af den mellem Møller som Sælger og Bjerre og Sellberg som Købere af det under Sagen omhandlede Klippeparti oprettede Købekontrakt. Ifølge Afskriften, der af Parterne erklæredes at være i Overensstemmelse med den mellem dem oprettede originale Kontrakt, er Købekontrakten saalydende:

"Stempel 40 Kr.

K ø b e k o n t r a k t .

Undertegnede M. Bjerre af Nyborg og K.J.Sellberg af Gudhjem køber herved af Hr. Vognmand Møller af Gudhjem, den ret syd for Gudhjem Havn liggende Klippe, som er anvist specielt under M. Bjerres Op- hold i Gudhjem den 28. December 1926.

Købet afsluttedes saaledes, at vi M. Bjerre og K.J.Sellberg betaler Vognmand Møller Kr. 4000 - skriver Fire Tusinde Kroner - for Klippen, saaledes at vi betaler og afregner maanedlig 25 Øre skriver Femogtyve Øre pr. m³ Sten vi bortfører, indtil hele Beløbet Kr. 4.000 - skriver Fire Tusinde Kroner - er indbetalt.

Naar de Fire Tusinde Kroner er betalt udsteder Vognmand Møller Skøde paa det nævnte Areal, som da tilhører Bjerre og Sellberg i Forening.

Den foranstaaende Købesum Fire Tusinde Kroner skal dog være betalt i Løbet af 4 Aar skriver Fire Aar fra Dato, med mindst 1000 Kr., skriver Et Tusinde Kroner aarlig, i modsat Fald forbliver det ryddede Areal Møllers Ejendom.

Over Grunden skal der efter Fjernelsen af Klippen føre en 4 m bred Vej fra Havnen til Grevens Dal, og øverst maa der afsluttes saaledes, at der nemt vil kunne anlægges en offentlig Vej eller Opkørsel fra Byen til Grunden bag den gamle Kirkegaard, og Køberne maa uden

Vederlag afgive Grundene til samme.

Paa Grunden maa der ikke opføres Røgerier.

Som Købere

Som Sælger

Gudhjem den 16. Januar 1927

Gudhjem den 16. Januar 1927

sign. M. Bjerre K.J.Sellberg

sign. Møller "

Parterne udtalte i dette Møde paa Anledning, at den indgaaede Handel maatte anses som en ganske almindelig Ejendomshandel om en Parcel af matr. Nr. 136a af Gudhjem Sogn. De bemærkede, hvis Købesummen betaltes overensstemmende med Købekontraktens Bestemmelser, havde Køberne Ret til efter passeret Udstykning at holde ubetinget Skøde paa Parcellen, medens Sælgeren, hvis Købesummen ikke betaltes paa den stipulerede Maade, havde Ret til vedblivende at betragte Parcellen som sig tilhørende og til at gøre Erstatningskrav gældende mod Køberne for Handelens Misligholdelse.

Da Parterne i Mødet var gjort bekendte med, at Nævnet havde besluttet at søge gennemført en Fredning af det omspurgte Klippeparti paa Grund af dets Naturskønhed, og derhos var opfordrede til at tale sig i den Anledning, erklærede Vognmand Møller, at han paa sin Side intet havde at indvende imod, at Klippepartiet fredes, og at han i det hele betragtede Fredningsspørgsmaalet som sig uvedkommende, idet han havde solgt Arealet til Bjerre og Sellberg og holdt sig til sin Ret overfor dem efter den derom oprettede Købekontrakt. Bjerre og Sellberg erklærede, at Arealet, saafremt Fredning deraf gennemføres saaledes, at Klippepartiet ikke kan sprænges ud til Skærver, er uden Værdi for dem, og at de i saa Fald maatte begære sig tillagt i Fællesskab en Erstatning af 4000 Kr., svarende til Købesummen ifølge Købekontrakten; Sellberg erklærede, at han for sit Vedkommende desuden maatte begære sig tillagt en Erstatning paa 2000 Kr. for det Tab, han vilde lide ved at miste Vederlag for det med Udsprængning af Klippen forbundne Arbejde; Bjerre erklærede, at han for sit Vedkommende yderligere maatte begære sig tillagt Erstatning for de Tab, der paaførtes ham ved at han vilde blive og allerede var bleven ude af Stand til at gennemføre Stenleverancer som han havde paataget sig, og at han til Nævnet senest den 9. April vilde indsende en behørig dokumenteret Redegørelse for sit Erstatningskrav. Sagen blev derefter paany udsat.

Den 7. April indsendte Bjerre til Nævnet en Skrivelse angaaende sit Erstatningskrav, og efterat han ved Skrivelse fra Nævnet til hans Sagfører, Overretssagfører Bojesen Koefoed, under 9. s.M. var bleven opfordret til at fremkomme med en nærmere Redegørelse, modtog Nævnet med Skrivelse af 16. f.M. fra nævnte Overretssagfører en Opgørelse fra Bjerre af 2. f.M., hvori han begærer for sig en særlig Erstatning af 15.000 Kr., idet han henviser til, at der af "Aasen" kan udvindes ca. 30.000 m³ Skærver, og at den Omstændighed, at "Aasen" er beliggende umiddelbart ved Havn, repræsenterer en Fordel, der kan ansættes til 50 Øre pr. m³, gennem Nedsættelse af de sædvanlige Udgifter til Transport fra Stenbrud til Udskebningssted.

Til det af Nævnet derefter i Gudhjem den 4. ds. afholdte Møde var paany Møller, Bjerre og Sellberg indvarslede, saavel som ogsaa Bornholms Laane- og Diskontobank som Panthaver i Matr. Nr. 136a af Gudhjem. Medens Møller og Sellberg var mødt personlig, var Bjerre repræsenteret ved Overretssagfører Bojesen Kofoed og Banken ved Sandemand Thornberg. Sellberg erklærede paa Anledning, at han har købt Klippepartiet "Aasen" i Forening med Bjerre saaledes, at de er lodtagne hver for en Halvpart i Ejendommen. Møller erklærede, at han maatte paastaa, at den i Købekontrakten næstsidste Stykke omhandlede Vej fra Havnen til "Grevens Dal" ogsaa i Tilfælde af Klippens Fredning skal kunne anlægges, at at det samme maa være Tilfældet forsaavidt angaar den anden i Købekontraktens næstsidste Stykke omhandlede Vej. Overretssagfører Bojesen Koefoed henholdt sig ganske til det af Bjerre til Protokollen og i hans Skrivelse af 7. April og Opgørelse af 2. f.M. anførte. Sandemand Thornberg bemærkede, at han ikke ønskede paa Bankens Vegne at fremkomme med nogen Udtalelse.

Nævnet maa nu holde for, at Klippen "Aasen", paa hvilken der gennem Tiderne til Stadighed har været Adgang for Publikum til at færdes og opholde sig, ved sin Beliggenhed umiddelbart op til Gudhjem der er stærkt besøgt baade af Bornholms Befolkning og af Turister andetsteds fra, er af en saa væsentlig Betydning for Almenheden paa Grund af sin Ejendommelighed og som et særdeles smukt Udsigtssted, at der bør træffes Bestemmelse om, at Klippen fredes saaledes, at den bevares i sin naturlige Tilstand og ikke maa bebygges, og at der derhos skal være Adgang for alle og enhver til at færdes paa Klippen til Fod.

og opholde sig dersteds.

Hvad angaar de af Bjerre og Sellberg nedlagte Erstatningspaastande, da støttes disse som foran anført i det væsentlige paa, at der af "Aasen" skønnes at kunne udvindes ca. 30.000 m³ Skærver, og paa, at den Omstændighed, at "Aasen" er beliggende umiddelbart op til et Udslibningssted, nemlig Gudhjem, betyder en Gevinst for dem af 50 Øre pr. m³. Ihvorvel Nævnet nu allerede af den Grund, at Undersøgelser i saa Henseende ikke er foretagne, ikke finder at kunne stride, at der kan udvindes ca. 30.000 m³ Skærver af "Aasen", kan Nævnet ikke anerkende, at de paaberaabte Omstændigheder skulde kunne afgive Hjemmel for de fremsatte Erstatningskrav. Det afgørende for Spørgsmaalet om Erstatnings Tilkendelse maa være, om Klippens Udsprængning og Afsætningen af de indvundne Skærver i det hele kan anses for at være et Foretagende, der kan svare sig og give Bedriftens Indehaver Gevinst. Naar nu Hensyn tages til, at den særlige Fordel, der skulde repræsenteres ved, at "Aasen" er beliggende umiddelbart ved Udslibningssted, efter Nævnets Skøn ikke kan anses for at være af nævneværdig Betydning - til Gudhjem Havn kan kun gaa Skibe af ret begrænset Størrelse, Transporten af Skærverne til Skibene er efter de stedlige Forhold ugunstige, og Besejlingen af Havnen er i en stor Del af Aaret vanskelig - at Arbejdsforholdene paa "Aasen" maa anses for ringe, idet der savnes baade Arbejdsplads og Lagerplads, at en saa begrænset Bedrift som den, der kan være Tale om ved den her omspurgte isolerede Virksomhed, altid maa medføre forholdsvis store Driftsudgifter, at Driftsudgifterne specielt ved Sprængningen af "Aasen" nødvendigvis maa forøges betydeligt ved de Sikkerhedsforanstaltninger, der absolut maa træffes af Hensyn til, at Klippen er beliggende umiddelbart ved beboede Huse og befærdede Steder i Gudhjem og endog saaledes, at dens nordlige Side danner Sydgrænsen for Gudhjem Havn, og at der mellem dennes sydligste Bassin (Inderhavnen) og "Aasens" Nordside kun er en ganske smal Kaj, og naar hertil kommer, at Erfaringen fra de Bedrifter paa Bornholm, hvor Skærvefabrikation drives selv i Forbindelse med anden stenindustriell Virksomhed og under Afslibningsforhold, der er i det væsentlige lige saa gode som ved "Aasen", viser, at Skærvefabrikation, navnlig naar Fragttilskud ikke ydes af Staten, er en Virksomhed med

overmaade ringe økonomisk Udnytte, og at Bjerre og Sellberg ikke har præsteret nogen Dokumentation for, at Fragttilskud vil blive ydet dem, og de formentlig ejheller vil kunne erholde saadant, maa Nævnet holde for, at hele den med Fremstilling og Afsætning af Skærver fra "Aasen" forbundne Virksomhed vil vise sig at være et ganske urentabelt Foretagende, der antagelig endog maa paaføre dets Udøvere økonomiske Tab. Under disse Omstændigheder samt da Bjerre og Sellberg under Sagen har erklæret, at de kun anser "Aasen" for at have økonomisk Værdi for dem som Genstand for Skærvefabrikation, og Sellbergs Krav paa en særlig Erstatning til sig paa 2000 Kr. for Tab ved at miste Vederlag for Arbejde ved Udsprængning af Klippen ikke skønnes hjemlet, findes de af Bjerre og Sellberg - hvis indbyrdes Mellemværende med Hensyn til "Aasen" forøvrigt maa forekomme noget uklart - nedlagte Erstatningspaastande ikke at kunne tages til Følge.

Idet det endnu bemærkes, at der efter den af Vognmand P. Møller indtagne Stilling til Sagen ikke kan tages Hensyn til hans Paastande vedrørende de i Købekontraktens næstsidste Stykke omtalte to Veje, bliver i Henhold til foranstaaende herved

e r a g t e t :

Det af Vognmand P. Møller, Gudhjem, ved Købekontrakt af 16. Januar 1927 til Entreprenør M. Bjerre af Nyborg og Stenhugger Karl Johan Sellberg, Gudhjem, solgte, under Matr. Nr. 136a af Gudhjem Sogn hørende Klippeparti, "Aasen" kaldet, der fra Gudhjem Kirke og Kirkegaard strækker sig ud til Havet, bør fredes saaledes, at det bevares i sin naturlige Tilstand og ikke bebygges, hvorhos der skal være Adgang for alle og enhver til at færdes til Fods og opholde sig paa Klippepartiet.

De af Entreprenør Bjerre og Stenhugger Sellberg under Sagen fremsatte Erstatningskrav kan ikke tages til Følge.

P. Krarup

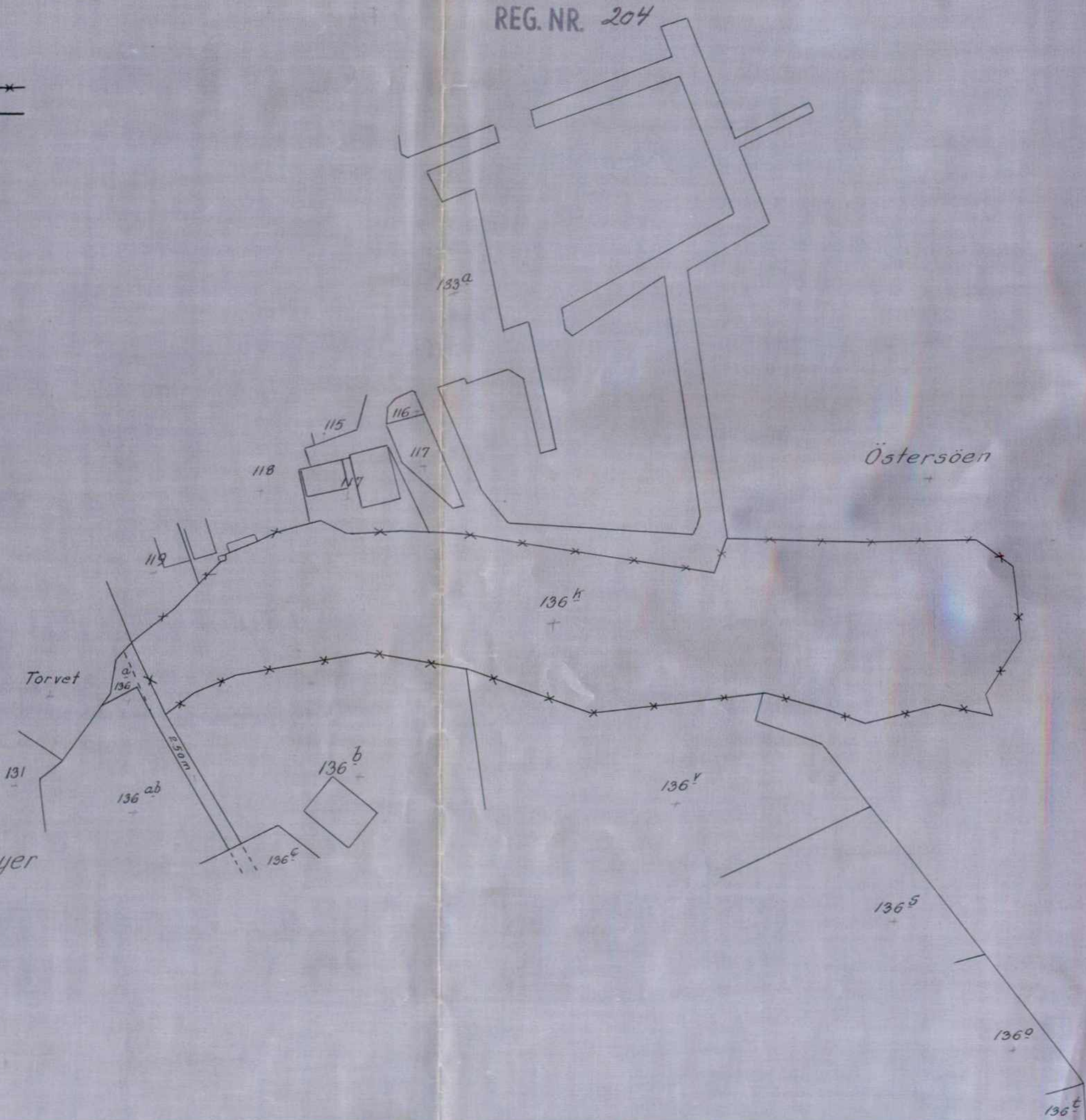
Fmd.

Reg. 204

REG. NR. 204

Fredningsgrænser:

- sammenfaldende med Skel — x — x — x —
- ikke sammenfaldende med Skel — - - - -

Östersöen

Torvet

Terrain af

Gudhjem og Melsted Byer

Sogn: Gudhjem

Herred: Öster

Amt: Bornholms

734000

Udfærdiget i Oktober 1947
Direktoratet for Matrikulsvæsenet

M. S. Strand